

MŠ ŠEBEŠSKÉ NOVINKY

OZ Naša Nižná Šebastová

3. číslo August 2021 ročník vydania : VI. štvrtročník EV 5664/18 ISSN 2585-920 X

Osobnosti verejno - politického života Nižnej Šebastovej od sklonku 19. storočia do roku 1989 (richtári, vládni komisári, predsedovia MNV a Obč.NV)

Významnú zásluhu na vytváraní, moderne povedané, istej (či už pozitívnej alebo negatívnej) spoločenskej klímy v rámci koexistujúcej komunity a podmienok jej života vo všetkých jeho oblastiach vždy mali a aj dnes majú osobnosti stojace v jej čele, ktoré boli či sú jej zástupcami a reprezentantmi vo verejno - politickom živote.

V priebehu rokov sa ich verejno - politické posty označovali rôzne (richtár, vládny komisár, predseda, primátor, starosta, ...). Spoločným menovateľom zostało ich primárne postavenie v hierarchii komunity. Kompetencie spojené s výkonom ich funkcie sa sice v priebehu historického vývoja menili, ale mnohé právomoci vyplývajúce z ich pracovnej náplne zostali veľmi podobné.

V čase, keď bolo územie Slovenska súčasťou Rakúska – Uhorska (konštitučnej dualistickej monarchie od roku 1867 do roku 1918) to boli richtári. Rovnako to však bolo aj v čase existencie prvej Československej republiky (1918 – 1939). V čase trvania vojnovej Slovenskej republiky (1939 – 1945) zastávali túto významnú verejno - politickú funkciu vládni komisári. Bezprostredne po skončení 2. svetovej vojny a obnovení Československa ich nahradili predsedovia revolučných národných výborov (orgánov moci a správy obcí v revolučných časoch), po ktorých na ich miesta nastúpili od 2. polovice 40-tych rokov po koniec 60-tych rokov predsedovia miestnych národných výborov (orgánov socialistickej štátnej moci a správy v obciach) a od začiatku 70-tych rokov do konca 80-tych rokov (do roku 1989) predsedovia občianskych výborov (varianty socialistických MNV).

Od sklonku 19. storočia do roku 1989 sa v uvedených vedúcich verejno – politických funkciách v Nižnej Šebastovej vystriedalo devätnásť osobností, ktorí sa v priebehu trvania ich funkčného pôsobenia snažili viac či menej úspešne prispieť k rozvoju obce, pravda, aj s ohľadom na požiadavky, ktoré na nich kládla vtedajšia vládna moc.

Boli to richtári: **Ján Desiatník (János Dzeszatnyik)**, ktorý bol richtárom 24 rokov na prelome 19. a 20. storočia, **Ján Slobodník** (od roku 1919 do roku 1920), **Andrej Záleha** (od roku 1920 do roku 1925), **Jozef Boľanovský** (od roku 1925 do roku 1927), **František Foltín** (od roku 1927 do roku 1938).

Po vzniku vojnovej Slovenskej republiky vystriedal richtára **vládny komisár Andrej Vrabel** (od roku 1939 do roku 1945). Bezprostredne po skončení 2. svetovej vojny ho vymenil vo funkciu vedúceho predstaviteľa obce **predseda revolučného národného výboru Ján Hurta** (od roku 1945 do roku 1946).

Obdobie **predsedov Miestneho národného výboru v Nižnej Šebastovej** otvoril **Jozef Boľanovský ml.** (od roku 1946 do roku 1947). Po ňom pokračovali v tejto funkcií **Štefan Horvat** (od roku 1947 do roku 1948), **Štefan Kriško** (od roku 1948 do roku 1950), **Viktor Fenič** (od roku 1950 do roku 1952), **Ján Marcin** (od roku 1952 do roku 1954), **Jozef Fecko** (od roku 1954 do roku 1956), **Štefan Rimský** (od roku 1956 do roku 1958), **František Šofranko** (od roku 1958 do roku 1960), **Tibor Štofko** (od roku 1960 do roku 1964) a **František Huľa** (od roku 1964 do roku 1970).

V sedemdesiatych a osemdesiatych rokoch pôsobili vo vedúcich funkciách verejno – politického života v Nižnej Šebastovej dvaja **predsedovia občianskeho výboru**, a to **Maximilián Sedlák** (od roku 1970 do roku 1975) a **Ján Rimarčík** (od roku 1975 do roku 1985).

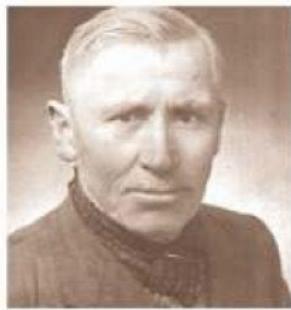
Predstaviť konkrétniejsie pôsobenie v úrade tej ktorej osobnosti predpokladá podrobný výskum zachovaných archívnych materiálov. Nateraz sa preto obmedzíme iba na predstavenie ich obrazových portrétov prostredníctvom zachovaných dobových (kvalitnejších i menej kvalitných) fotografií, označenie vykonávanej verejno - politickej funkcie a časové vymedzenie ich pôsobenia v nej.

Ján Deszatnyik
richtár: kon.19.-zač.20.st.

Ján Slobodník
richtár: 1919 - 1920

Andrej Záleha
richtár: 1920 - 1925

Jozef Boľanovský
richtár: 1925 - 1927

František Foltín
richtár: 1927 – 1938

Andrej Vrábel'
vládny komisár: 1939-1945

Ján Hurta
predseda
revolučného národného
výboru: 1945 – 1946

Jozef Boľanovský
predseda MNV: 1946-1947

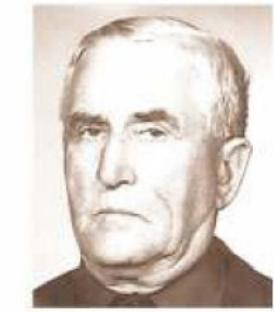
Štefan Horvat
predseda MNV:1947-1948

Štefan Kriško
predseda MNV: 1948-1950

Viktor Fenič
predseda MNV:1950–1952

Ján Marcin
predseda MNV:1952-1954

Jozef Fecko
predseda MNV:1954-1956

Štefan Rimský
predseda MNV:1956-1958

František Šofranko
predseda MNV:1958-1960

Tibor Štofko
predseda MNV:1960–1964

František Huľa
predseda MNV:1964-1970

Maximilián Sedlák
predseda občianskeho
výboru: 1970-1975

Ján Rimarčík
predseda občianskeho výboru: 1975-1985

Kráľovské ocenenie richtárovi Jánosovi Dzeszatnyikovi

Prvým v rade predstavených osobností v čelnej verejno – politickej funkcií v Nižnej Šebastovej bol Ján Desiatník (v tom čase János Dzeszatnyik). Jeho potomkovia dodnes žijú v Nižnej Šebastovej. Jeden z nich (Fero) ma najprv upozornil na svojho významného predka a neskôr aj poskytol dôkaz o jeho úspešnom pôsobení na richtárskom stolci v čase na prelome 19. a 20. storočia, keď bolo naše územie súčasťou monarchistického Rakúska – Uhorska.

Bolo to iba pár rokov pred začiatkom 1. svetovej vojny (1914), po skončení ktorej (1918) sa mnohonárodná monarchia rozpadla a na jej rozlahom území vznikli viaceré nové štáty, medzi nimi aj Československá republika.

Tým dôkazom bola kópia dobových novín Naša Zastava, ktorú si Fero dodnes chráni ako cennú spomienku a pamiatku na svojho predka. Vďaka nemu a publikovanej správe v dobovej tlači môžeme nazrieť do dôvnejšej histórie a pripomenúť si slávostnú udalosť v živote vtedajšieho šebastovského richtára.

Vtedajšie noviny **NAŠA ZASTAVA** s podtitulom **Politické a spoločenske novinky z obrazkami pre viednoslovenski ľud** (vydávané raz týždenne v Prešove v šarišskom nárečí) v čísle 14 zo 4. apríla 1909 priniesli v rubrike **Novini domašne** najnovšie aktuality zo **Šarišskej stolice**, medzi iným aj o ocenení od samého kráľa za dlhoročnú záslužnú prácu v richtárskom úrade pre vtedajšieho nižošebastovského richtára Jána Dzeszatnyika (prezentovaný výber z dobovej tlače citujeme v pôvodnom znení):

Od najjasnejšieho kraľa viznačene, a pohvalene richtare. Milosc Jeho Veľičenstva kraľa našeho teraz od jedneho času vov bohatších prameňoh švici na našu stoľicu. Jedno za druhim sme prinašali noviny o viznačeniu takich munoh, ktere pre zaslubi na poľu verejnej praci odmenu kraľovsku obšahli. Zos dvojnásobnemu radoscu uverejňujeme teraz opis slavnosci, ktera minuleho tiždňa vov paradnej sale stoľičneho domu še odehravala, a pri ktorej ošv. pan foispán Semsey Boldizsár dva striborne zaslužne križiki odevzdal, skerz kraľa viznačením dvom dričnim zasluženim mužom, ktere jak pospolite, jednoduhe sinove hudobneho narodu zos sumeňtim a všeobecnu pohvalu zaslužujucim uradovaňom take zaslubi ziskaťi, že až pohvali, a odmeni sameho najjasnejšeho kraľa še hodnih učiniťi.

Jeden z nich **Deszatnyik János, richtar obci Alsósebes**, ktorí od 24 rokoh rihtari, druhí Mátyás András, giraltovský rihtar, ktorí od 21 rokoh končí urad obecneho rihtara. Ku tej slavnosci shromaždeľo še bars veľo obivateľov zos obcoch Alsósebes i Girált, pritomne buťi ai orsacke obidvoh pohodoh, ... pľeban obci Alsósebes, notariuše patričnih obcoch. ...

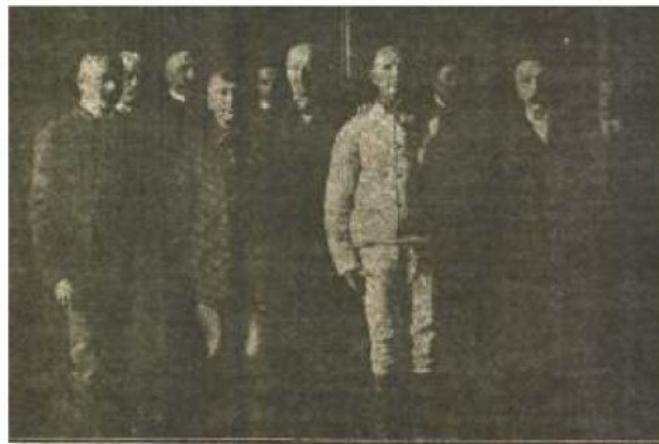
Ošv. pan foispán v krasnej reči vihval'el zaslubi obidvoh viznačenih rihtaroh, << ktere prez dluhe časi svuj rihtarski urad s pilnoscu a svedomitoscu konaťi, a v tejto praci jak predstavene svojej obci druhim ku prikladu, každemu ku všeobecнемu dobremu rihtareľi, a jak občani krajinske ai svojeho vlastenectva, uherskeho duha, a duvernosci ku uherskej krajiňe a kraľovi obzvlaštne znaki daval'i. Bars še ceši foispán, že toto najvišše viznačenie zos osobitnu pohvalu rihtaroh Dzeszatnyik Jánoša a Mátyás Andráša od Jeho Veľičenstva, našeho dobreho kraľa jim odevzdac može, a to jim vinčuje, žeži oňi še temu visokemu viznačeniu ešči za dluhe roki radovac, a svoj rihtarski urad i na daľej s doterajším hvalitebnim spusobom konac mohli. >>

Po tej reči ošv. pan foispán zaslužne križiki striborne obidvom viznačenim na perši privadzel, a poňevač obidvojmi rihtare vislužene vojací, krasnemu novemu stribernemu križiku tam na jih statečnih peršoh še aňi ňeclo, bo už še bliščela tam medalia vojenska.

Zos viznačenih dvoch rihtaroh starší, Dzeszatnyik János i v meňe svojeho kollegi krasnu podzekujucu reč trimal: << dzekoval najjasnejšemu kraľovi za jeho visoku lasku ku svojim poddanim, ošv. panu foispánovi zato, že tak laskavi bul kraľovu pozornosc na tak skromnih a poňízenih, ale s calu oddanoscu vlasti Uherskej vernih služobníkoh obracic; dzekuje spolu ai šickim pritomnim, ktere totu, pre ňih radostnu priležitosc zos svoju pritomnoscu tim slavnostnejšu učinic laskave buťi, konečne vijevil žadosc, žeži Boh Všemohuci žehnal našu milu vlast Uhersku, a udzelil jej vlasti, žeži šickich řepraceľov premahac, a slavne prekvitac mohla. >>

Bars še cešime, že ku tej slavnosci ai Redakcia Našej Zastavi povolaňe dostala, a ku tej priležitosci i svojeho šikovneho fotografa priviedla, ktorí poobdbral na stoličním dome tu krasnu udalosť, s ktorej uctivim čitateľom tote obrazki predstavujeme.

Okrem fotokópie novín Naša Zastava patrí naše podávanie za poskytnutý fotomateriál aj Jánovi Čižmárovi, ktorý vykonal prvotný výskum v oblasti verejno - politického života v Nižnej Šebastovej od záveru 19. storočia po záver 20. storočia. Ním nadobudnuté dátia spolu s materiálom od Františka Desiatníka boli vhodným východiskom pre vznik tohto článku.

Marián Bilý

Viznačene rihtari

Z galérie osobností šebastovského futbalu

Futbalistom telom i dušou – futbalový a životný príbeh Dušana Ižara (1947)

Ľudský mozog má tendenciu potláčať alebo až celkom vymazať z pamäti neprijemné spomienky a zachovať v nej skôr tie príjemnejšie. U Dušana Ižara to však zrejme celkom neplatí. Pri rozhovore s ním mu trvalo chvíľu, kým si spomenul na nejaký príjemneší futbalový zážitok, zatiaľ čo na ten neprijemný si spomenul hned. Asi preto, že sa ním v čase, keď sa udial ešte dlho trápil.

Hrával vtedy za šebastovských dorastencov a radil sa medzi nimi medzi tých starších, skúsenejších, preto ho v rozhodujúcom zápase o postup do finále turnaja vybral tréner za strelca pokutových kopov, keďže sa zápas s dorastencami Tatranu Prešov skončil v riadnom hracom čase remízou. V tom čase bol realizátorom piatich pokutových kopov iba jeden hráč, striedanie hráčov sa začalo praktizovať až neskôr.

Tréner Dušanovi dôveroval, lebo dovtedy nemal s premieňaním pokutových kopov žiadny problém; dovtedy ich v zápasoch s prehľadom premieňal. V tomto penaltovom rozstrele mu však šťastie vôbec neprialo. Z piatich pokutových kopov skončili kvôli vychýlenej muške dva na ţrdi, zatiaľ čo jeho súper všetky premenil. Dušanovo mužstvo tak do finále turnaja nepostúpilo. Tento čierny futbalový deň sa preto natrvalo zapísal do futbalovj duše vášnívitého futbalistu.

Po mojom naliehaní však Dušan nakoniec „vylovil“ v pamäti aj svoje dva príjemné futbalové zážitky. Prvý nesúvisel priamo s jeho futbalovou aktivitou, ale týkal sa futbalu. Ako väčšina vtedajších mladých futbalistov, aj Dušan bol veľkým obdivovateľom slávneho brazílskeho futbalistu Pelého. Keď sa v roku 1969 dozvedel, že jeho futbalový idol pricestuje na Slovensko so svojím národným tímom, ktorý bude hrať v Bratislave priateľský zápas proti Slovensku, ako vášnívý fanúšik futbalu si skvelú príležitosť vidieť Pelého naživo nemohol nechať újst.

Na týždeň sa uvoľnil zo zamestnania, odcestoval do Bratislavu, kde býval u sesternice svojho bratanca Igora Túša. Podarilo sa mu získať vstupenku a so vzrušením čakal na zápas, v ktorom nastúpi aj veľká hviezda svetového futbalu. Pelé nesklamal, ale Dušan sa tešil z víťazstva Slovákov v pomere 3 : 2. Hviezdou v slovenskom tíme sa stal Jozef Adamec, ktorý streliл všetky tri góly Slovenska.

Druhý Dušanov príjemný (a nezabudnuteľný) futbalový zážitok priamo súvisel s jeho futbalovým účinkovaním. Išlo o zápas s „Béčkom“ Bardejova, ktorý sa hral na súperovom ihrisku. Šebastovským futbalistom sa v ňom v prvom polčase ani na začiatku druhého nedarilo, prehrávali už dvojgólovým rozdielom. Tréner Holinga sa rozhadol pre rázny krok. Vystriedal dvoch hráčov, ktorí dovtedy zohrievali lavičku náhradníkov, a to Tibora Marcina a Dušana Ižara. Ukázalo sa, že to bol zo strany trénera skvelý ľah. Obaja náhradníci nielenže priniesli oživenie hry šebastovského mužstva, ale boli aj strelníkmi dvoch gólov, ktoré znamenali pre mužsvo cennú remízu 3 : 3.

To sa však udialo už v čase, keď bol Dušan Ižar zrelým futbalistom, spoluhráčom skvelej generácie šebastovských futbalistov, ktorých hra rozvesela srdcia šebastovských priaznivcov futbalu. Zrelým futbalistom sa však nestal zo dňa na deň, predchádzala tomu pomerne dlhá cesta, na ktorú nastúpil už v detstve.

Dušan Ižar sa narodil 9. januára 1947 v Nižnej Šebastovej. V rodine Ižarovcov bol najstarší spomedzi štyroch detí Jozefa Ižara a jeho manželky Marty, rod. Lipkovej. Po Dušanovi pribudli do rodiny postupne brat Jozef, sestra Marta a nakoniec brat Martin. Aj obaja jeho mladší bratia hrávali futbal: Jožo hral tzv. malý futbal v armádnej firme na šebastovskom letisku, kde bol zamestnaný a Martin, rovnako ako pred ním Dušan, hrával v mužstve Ličartoviec.

Základom futbalovej abecedy sa začal Dušan priúčať už ako chlapec. Najprv na ulici pred domom na vyšnom konci Nižnej Šebastovej (pár domov poniže známej krčmy Slávik), kde rodina Ižarovcov žila.

Futbalu sa miestni chlapci venovali temer dennodenne od skorej jari do neskorej jesene, no len čo napadol sneh a udreli mrazy preseliali od futbalu k hokeju. O vodu na klzisko nebola nûdza; potok tiekol hneď vedľa cesty, ktorej vymedzená časť sa premenila na ľadovú plochu.

Dušanov futbalový zápal pokračoval aj po jeho nástupe na základnú školu. Prvých päť tried základnej deväťročnej školy vychodil v rodisku, ďalšie štyri triedy v susedných Luboticiach. Do prvej triedy nastúpil v roku 1953 a deviatu triedu ukončil v roku 1962.

Aj po rokoch sa mu uchovali v pamäti radostné spomienky na školské časy v rodisku naplnené vrchovatou mierou pohybom a športom, najmä futbalom. Futbal bol pre chlapcov obľúbenou a ľahko dostupnou zábavou nielen v prestávkach medzi vyučovacími hodinami, ale aj popoludní. Chlapci sa ho doslova nevedeli nasýtiť.

Dušan Ižar
zamladí

Dušan Ižar
v zrelem veku

Spolu s mladším bratom Jožom a kamarámi zo susedstva Ferom Chudým a Ľudvíkom Kovaličom, ktorí neskôr tiež zasvätili život šebastovskému futbalu, trávievali väčšinu popoludní v neďalekej Panskej záhrade.

Na výber tam boli dve hracie plochy; menšia bola bližšie pri kaštieli, väčšia ďalej od neho. Väčšiu zväčša obsadili starší, vyspelejší futbalisti. Mladší sa museli uspokojiť s tou menšou. Na oboch futbalových plochách, kde po častých zápasoch tráva temer vymizla, sa odohrávali dennodenne vášnivé futbalové zápolenia, v ktorých sa rozvíjali futbalové talenty a formovali budúci skvelí futbalisti.

Stredoškolské štúdiá absolvoval Dušan Ižar v rokoch 1962 – 1965. Mal blízko k „strojárine“, preto sa rozhodol pre učňovskú školu zameranú na strojárstvo. Celé učňovské štúdium prebiehalo paralelne v dvoch formách, teoretickej v škole a praktickej vo fabrike.

Fabrikou, ktorej zostal Dušan verný od učňovských rokov až po odchod do dôchodku v 62. roku života, čo v súhrne predstavovalo celých 47 rokov, bol Križík, neskôr známy pod názvom ZPA Križík Prešov (Závody priemyselnej automatizácie Križík v Prešove). Po úspešnom zvládnutí základov strojárskej práce sa postupne vypracoval na uznávaného nástrojára.

S organizovaným futbalom začal už v pätnástich rokoch v rodnej Nižnej Šebastovej. Najprv ako člen miestneho žiackeho mužstva, z ktorého potom prešiel k dorastencom a nakoniec ako devätnásťročný k mužom.

Presadiť sa medzi mužmi šebastovského futbalového tímu nebolo v tom čase jednoduché. Na každý futbalový post bolo viaceri talentovaných futbalistov, či to bolo v obrane, zálohe alebo útoku. Dušan Ižar sa uchádzal o post v zálohe, kde bola v tom čase neobyčajne silná konkurencia. Hrali v nej šikovní futbalisti ako Igor Túš, Milan Šofránek, Jožko Slaninka či Jožko Baláž.

Dušan preto nemal v mužstve „na ružiach ustlané“, musel na sebe tvrdo pracovať, aby obstál v silnej konkurencii. „Prvé husle“ v zostave mužstva však hral iba zriedka, hoci schopnosti na to nesporne mal. Nechýbalo mu futbalové myšlenie a aj technicky bol veľmi dobre vybavený. Herným prejavom pripomínal skvelého futbalistu Andreja Kvašnáka.

V inom mužstve by bol akiste stálym hráčom základnej zostavy. V silnom šebastovskom tíme pomerne často iba striedal. Možno to bolo aj kvôli trénerovi Edovi Holingovi. Ten, rovnako ako väčšina trénerov, mal svojich favorizovaných hráčov, v herné schopnosti ktorých veril, preto ich častejšie ako iných nominoval do základnej zostavy mužstva. Dušan však na jeho škodu medzi nimi neboli. Napriek tomu zotrval v šebastovskom tíme a vytrvalo sa uchádzal o miesto v zostave.

Futbalovo si azda najlepšie rozumel so svojimi spoluhráčmi v zálohe, najmä s bratancom Igorom Túšom, ale aj Jožkom Slaninkom či Milanom Šofránkom. Hrou v obrane mu imponovala razantná dvojica Milan Slaninka a Milan Vaľko, v útoku najmä technický Flavian Marcin a rýchly Tono Gábor, strieľaním gólov zase Karol Hricišák.

Svoje futbalové účinkovanie v mužstve Slovana Nižná Šebastová ukončil v roku 1972. Pre Dušana Ižara to bol významný rok, keďže práve v ňom sa rozhadol po uzavretí manželstva nastúpiť na spoločnú cestu životom s manželkou Ankou Martalusovou z Ličartoviec, ktorá ho na nej sprevádzala dodnes. Do rodiny postupne pribudli dcéra Jarmila, syn Dušan a dcéra Martina.

Boli to práve Ličartovce, ktoré sa po jeho šebastovskej futbalovej anabáze stali jeho novým dlhodobejším futbalovým pôsobiskom (po polročnom futbalovom intermezze v Ľuboticiach). Pre ličartovské mužstvo, ktoré sa v čase jeho príchodu doň potácalo kdesi na predposlednom mieste tabuľky v 3. triede okresnej súťaže, bol spolu s inými príchodzími posilou a mužstvo sa postupne prepracovalo v tabuľke na popredné miesto. Po troch rokoch sa kvôli povinnostiam v rodine a stavbe rodinného domu s organizovaným futbalom definitívne rozlúčil.

Futbalu však zostal verný aj po skončení aktívnej činnosti. Stále bol platným hráčom firemného futbalového mužstva hasičov (patril medzi hasičských dobrovoľníkov závodu) na jeho pracovisku vo firme Križík. S mužstvom hasičov hrával na turnajoch nielen na Slovensku (Prešov, Košice, Bardejov, Vranov, ...), ale aj v Čechách (Praha, Liberec, ...), kde mala jeho fabrika viaceri sesterských závodov. V závodnom futbalovom tíme hasičov hrával až do dovŕšenia päťdesiatky.

Futbalu sa Dušan neprestal venovať ani po päťdesiatke. V mieste jeho šebastovského rodiska a bydliska bolo stále dosť futbalových nadšencov, ktorí hrávali futbal aj v zrelem veku. V lete vonku, v zime v školskej telocvični. Dušan medzi nimi nemohol chýbať.

S pribúdajúcimi rokmi sa začali čoraz viac prejavovať následky aktívneho športovania opotrebovanie kĺbov) i športových zranení (zlomenín), ktoré mu zabránilo pokračovať v obľúbenom športe.

Magickej hre „s koženou“, ktorá mu učarovala už v detstve, zostáva verný aspoň pri sledovaní futbalových zápasov na televíznej obrazovke. Nevynechá žiadne z významnejších futbalových zápolení slovenských či zahraničných mužstiev.

Začiatkom budúceho roka 1922 oslávi Dušan Ižar polookrúhle životné jubileum (75. narodeniny). Želáme mu, aby ho napriek zdravotným problémom životný optimizmus neopúšťal.

Marián Bílý

Odpoveď na elektronický list (e-mail) čitateľa

V ostatnom číle Šebešských noviniek sme informovali o úspešnom napredovaní projektu obnovy a revitalizácie vzácnego šebastovského historického parku známeho pod názvom Panská záhrada. Jej názov bol odvodený od kedysi honosného panského sídla (kaštieľa), ktorého bezprostrednou súčasťou v minulosti bola.

Pri zdrode projektu stalo Občianske združenie Naša Nižná Šebastová, členovia ktorého malebné prostredie Panskej záhrady pravidelne každoročne využívali a využívajú na nimi organizované kultúrno-spoločenské a športovo-zábavné podujatia, preto mali záujem na komplexnom skultivovaní tohto unikátneho miestneho parku.

Výsledkom ich snaženia bol prvotný projekt obnovy a revitalizácie posúdený najprv hlavnou architektkou mesta a riaditeľkou prešovských „pamiatkarov“, ktorý bol neskôr predložený na rokovanie zástupcov OZ NNŠ s kompetentnými orgánmi mesta. Výsledkom spoločných stretnutí bol doplnený, komplexnejšie uchopený projekt obnovy a revitalizácie daného územia.

Správu o pozitívnom prijatí novovypracovaného projektu šebastovskej Panskej záhrady v mestskom zastupiteľstve, čo bolo základným predpokladom jeho postúpenia na schválenie v najvyššom (zastrešujúcom) štátom orgáne (na kompetentnom ministerstve vedenom Veronikou Remišovou), prijali všetci členovia OZ NNŠ s nadšením a uspokojením, ako satisfakciu za nemalé úsilie a prostriedky, bez ktorých by sa spustenie projektu nezaobišlo.

Správu o tom, že sa projekt obnovy a revitalizácie, financovaný mimochodom najmä z prostriedkov Európskej únie (95 percent) dostáva takpovediac do finálnej fázy schvaľovania najvyššími štátnymi kompetentnými orgánmi prijali pozitívne aj mnohí Šebastovčania. Najmä tí, ktorí sa pravidelne každoročne zúčastňovali buď sami alebo v spoločnosti svojich ratolestí tradičného Šebešského Dňa detí či Šebešského dňa hudby a tanca, organizovaných OZ NNŠ v donedávna v dosť zanedbanom prostredí Panskej záhrady. To sa začalo meniť k lepšiemu (udržiavanejšiemu) až po pravidelných podujatiach združenia.

Elektronický list (email) od jedného z čitateľov Šebešských noviniek, adresovaný autorovi týchto riadkov však ukazuje, že nie všetci Šebastovčania prijali správu o obnove a revitalizácii Panskej záhrady s rovnakým nadšením ako on a ďalší členovia združenia či iní Šebastovčania. Text e-mailu publikujeme v plnom znení:

Vážený pán PhDr. Marián Bilý, PhD.,

chcel by som touto cestou zareagovať na váš článok v Šebešských novinách, ktorý sa týka plánovanej obnovy Panskej záhrady v Nižnej Šebastovej v hodnote takmer 900 tisíc eur. Ako obyvateľ tejto časti mesta by som skôr s takoto sumou peňazí upriamil pozornosť na parkovanie pri cintoríne v Nižnej Šebastovej, ktoré nemá postavené vlastné parkoviško. Pri návštive cintorína autom dochádza kvôli neexistujúcemu parkovisku k nebezpečným situáciám, pretože buď svoje auto odstavíte na chodníku pri cintoríne (a zaberiete tak časť pravého pruhu a stojite súčasne na chodníku) alebo na opačnej strane cesty, kedy sice s autom zavadziate menej ale prejst' cez frekventovanú štvorprúdovú cestu bez riadneho prechodu pre chodcov je oveľa nebezpečnejšie (správne: nebezpečnejšie) hlavne pre starších ľudí. Týmto by som upriamil pozornosť na tento problém, ktorý určite trápi občanov viac ako obnova Panskej záhrady.

Každý má právo na názor, dobre mienenu radu či oprávnenú kritiku. V demokratickej spoločnosti, ku ktorej sa hrdo hľásime, má toto právo každý jej člen, teda aj každý obyvateľ našej mestskej časti, a môže ho bez akýchkoľvek obáv verejne vyjadriť. Preto toto právo neupieram ani pisateľovi vyššie citovaného textu. Oceňujem, že je napísaný v korektnom duchu (bez akýchkoľvek inverzív, osobných útokov).

S jeho tvrdenniam možno súhlasiť, parkovisko pri cintoríne nám všetkým určite chýba, najmä tým, čo sa chcú dostat' autom až k nemu (na čo sme si vďaka našej pohodlnosti až priveľmi zvykli – češť výnimkám, ktorí dávajú prednosť

prechádzke, pohybu po vlastných). S ostatnými súvislostami týkajúcimi sa Panskej záhrady však súhlasiť nemožno. Pokúsim sa to bližšie osvetliť.

Svoj postoj, prečo som sa rozhadol upriamiť pozornosť na mestom schválený projekt obnovy a revitalizácie Panskej záhrady som už zdôvodnil v úvode odpovede na mne adresovanú výčitku. Preto už len krátko zhrniem: Ako člen OZ NNŠ som sa (spolu s ostatnými členmi združenia) vskutku úprimne tešil, že iniciatíva obnovy a revitalizácie, pri zdrode ktorej sme stáli nabrala po rokoch čakania (od r. 2015) konečne správny kurz a vzácne historické územie sa hádam konečne dočká podoby hodnej 21. storočia.

Zanedbávaná Panská záhrada **bola problémom, ktorý určite trápil mnohých Šebastovčanov** tak, ako ich trápia iné dlhodobo neriešené problémy danej mestskej časti. Medzi nimi akiste aj parkovacie miesta pri miestnom cintoríne.

Panská záhrada je v danej mestskej časti jediné vhodné exteriérové miesto na organizovanie väčších kultúrno-spoločenských a športovo-zábavných podujatí organizovaných s cieľom vzájomného spoznávania sa a zbližovania sa jej pôvodných i pribúdajúcich nových obyvateľov a ich ratolestí.

Čulý športový (futbalový) život, ktorý v minulosti výrazne podporoval zbližovanie sa členov miestnej komunity, po zániku organizovaného šebastovského futbalu prakticky zanikol, takže príležitosť na jej stretnutie sa určite nie je nadostač. Spomínané podujatia sa pokúšajú aspoň sčasti nahradíť daný výpadok.

V súvislosti s komplexnou úpravou územia Panskej záhrady sa žiada osvetliť aj jej financovanie, ktoré sa riadi presne stanovenými pravidlami Európskej únie, keďže ide hlavne o finančné prostriedky z jej fondov, mesto prispieva iba minimálnou (5 percentnou) čiastkou.

Na komplexnú rekonštrukciu daného územia bola odborníkmi stanovená suma finančných prostriedkov, ku ktorej sa dospelo po ich výpočtoch podľa určených noriem a presne daných pravidiel. Nespadla teda takpovediac z neba. Viaže sa iba na daný projekt, ktorý prechádza komplikovaným schvaľovacím procesom a až po odobrení všetkými kompetentnými orgánmi ho možno realizovať. Nemožno ju teda predisponovať z projektu na projekt.

Uvedená suma by sa teda v žiadnom prípade nemohla využiť na iný účel, napríklad na vybudovanie parkovacích miest pri cintoríne, ako si to myslí autor listu (e-mailu). Na získanie finančných prostriedkov z eurofondov na daný účel by bolo potrebné pripraviť samostatný projekt riešenia parkoviska pri šebastovskom cintoríne (aj s finančným rozpočtom) a po zverejnení vhodnej **Výzvy na predkladanie projektov** ho predložiť (patrične zdôvodnený) na postupné schvaľovanie všetkými kompetentnými regionálnymi a vládnymi (ministerskými) orgánmi.

Rovnako ako pisateľ textu si uvedomujeme potrebu riešiť problém, na ktorý poukázal. Koniec-koncov (podľa mojich vedomostí) o probléme vedeli už aj poslanci v minulom volebnom období. Problémom bolo a stále je neuzavreté riešenie dopravnej infraštruktúry v bezprostrednej blízkosti cintorína (prípojná komunikácia k severnému obchvatu mesta).

Medzičasom vyvstal problém s Domom smútku na miestnom cintoríne a jeho zatekajúcou strechou, ktorý bolo treba akútnie riešiť. Mesto odsúhlasilo nemalú čiastku financií na jeho komplexnú rekonštrukciu. Vďaka nej sa cirkevné obrady (rozlúčky so zosnulými) môžu konať v dôstojných priestoroch.

Je viac ako isté, že žiadanie ďalších peňazí na vybudovanie parkoviska pri šebastovskom cintoríne poslancami za nás volebný obvod by sa v aktuálnom čase, keď danej mestskej časti schválili dva veľké projekty (projekt obnovy a revitalizácie Panskej záhrady a projekt obnovy a revitalizácie „šebastovského námestia“) aj vzhľadom na nedávno zrealizovanú rekonštrukciu miestneho Domu smútku sotva dočkalo schválenia poslancami v mestskom zastupiteľstve. Treba mať na zreteli, že finančné požiadavky majú aj iné mestské časti Prešova a mestská pokladňa nie je nevyčerpateľná.

Schodnejšia cesta viedie pravdepodobnejšie cez využitie možností, ktoré poskytuje Európska únia v rámci svojich priebežne predstavovaných programov na podporu regiónov. Po zverejnení **Výzvy na predkladanie projektov** je treba predložiť kvalitne vypracovaný a dobre zdôvodnený projekt. Iba taký ma totiž šancu uspiet' v postupnom schvaľovacom procese od najnižších po najvyššie kompetentné orgány. To je však už výzva, resp. jedna z ďalších výziev, ktorá stojí pred našimi terajšími či budúcimi poslancami v prešovskom mestskom zastupiteľstve.

Marián Bilý

Šebešký deň hudby a tanca

park Panská záhrada

12. 9. 2021

od 16.00 – 22.00 hod.
neděla

silový
automat
SÚŤAŽ
KLADIVO

16.00 – 17.00 hod.

hudobná skupina
HRDZA

17.30 – 18.30 hod.

FS
Dúbrava

18.30 – 19.30 hod.

VOĽNÁ
ZÁBAVA

19.30 – 22.00 hod.

Jožko
Bryndza

Vydáva: OZ Naša Nižná Šebastová, Včelárska 23, 080 06, IČO 42 341 418

Distribúcia bezplatne do poštových schránek. Internetovú podobu Šebeškých noviniek nájdete na webovej adrese www.nasaniznasebastova.sk

O vaše postrehy, názory a podnety sa môžete s nami podeliť na e-mailovej adrese: nasaniznasebastova@gmail.com